

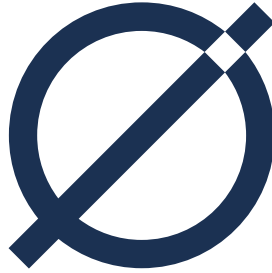
ØRESUNDSINSTITUTET

ANALYS

Läkemedelsindustrin i
Danmark och Sverige 2014:
Dansk succé och svenskt ras fortsätter

En analys från oberoende Øresundsinstitutet.
Øresundsinstitutet står ensamt för rapportens analys och slutsatser.
Rapporten är skriven av Anders Olshov, senioranalytiker.
Omslagsfoto: Novo Nordisk

© Øresundsinstitutet – genom Öi Service AB – november 2014

ØRESUNDSINSTITUTTET

Øresundsinstitutet är ett oberoende dansk-svenskt kunskapscentrum som genom analyser, konferenser och medieverksamhet bidrar till en ökad kännedom om utvecklingen i regionen.

Verksamheten drivs utan vinstintresse och med finansiering av ett närmare 100-tal medlemmar från stat, regioner, kommuner, universitet, högskolor och det privata näringslivet.

Sekretariat

Vd och chefredaktör:
Johan Wessman

Chefanalytiker:
Britt Andresen

Analytiker:
Jenny Andersson
Thea Wiborg (föräldraledig)

Administration:
Yildiz Yazan

Övriga medarbetare

Senioranalytiker:
Anders Olshov

Øresundsinstitutet Östergatan 9B SE-211 25 Malmö
www.oresundsinstitutet.org info@oresundsinstitutet.org

ØRESUNDSINSTITUTTET

ANALYS

2014 års rapport om läkemedelsindustrin i Danmark och Sverige visar att industrin fortsätter sin kraftiga tillväxt i Danmark såväl vad gäller antalet sysselsatta som export. Samtidigt fortsätter de senaste årens ras i Sverige.

Antalet anställda i Danmark ökade 2013 med 1.611 personer till 21.150 och kan växa till 27.000 inom åtta år om läkemedelsjätten Novo Nordisks planer infrias. Jämfört med 2000 då industrin sysselsatte 11.557 personer är det en enorm tillväxt. I Sverige har industrin krympt från 21.230 anställda 2001 till 10.787 anställda. Under 2013 försvann ytterligare 1.416 anställda.

Även vad gäller exporten fortsatte den danska tillväxten. Läkemedel för motsvarande 85 miljarder SEK exporterades 2013, vilket är 5 miljarder mer än 2012. Från Sverige exporterades för 56 miljarder, vilket är en nedgång med en miljard SEK. Inte sedan 2005 har Sverige exporterat lika lite läkemedel. Danmark har under samma tid nästan dubblat sin export från 46 miljarder SEK. Exportandelen utgör 11,4 procent av Danmarks totala varuexport, att jämföra med 5,2 procent i Sverige.

Läkemedelsindustrin i Sverige och Danmark 2014

Dansk succé och svenskt ras fortsätter

1

2000-2013 ökade antalet anställda i dansk läkemedelsindustri med 9.593 personer (+83%), medan de minskade i svensk läkemedelsindustri med 10.443 personer (-49%) 2001-2013. Den danska läkemedelsindustrin har idag 21.150 anställda att jämföra med Sveriges 10.787. Den danska industrin fortsatte öka med 1.611 anställda (+8,2%) 2013, medan industrin i Sverige minskade med 1.416 anställda (-11,6%).

2

Exportandelen har ökat från 5,9 procent 2000 till 11,4 procent 2013 i Danmark och från 4,5 till 5,2 procent i Sverige. I absoluta tal fortsätter däremot läkemedelsexporten från Sverige att minska. Exporten för 56 miljarder SEK 2013 var den lägsta sedan 2005 och en miljard SEK mindre än 2012. I Danmark har exporten ökat från motsvarande 46 till 85 miljarder SEK sedan 2005 och med fem miljarder SEK från 2012.

3

Novo Nordisk har växt med 8.435 anställda (96%) i Danmark till 17.202 sedan 2000 och planerar öka med ytterligare 6.000 anställda till 2022.

4

AstraZeneca har minskat med 5.100 personer (46%) i Sverige sedan 2000 och har bl.a. stängt F&U-enheterna i Södertälje och Lund. Det senaste året har antalet anställda ökat med 100 medarbetare till 5.900.

5

Danska läkemedelsföretag rekryterar svenska experter. På Novo Nordisk arbetar 350 svenskar och på Ferring 125. Till de ledande svenskarna hör Göran Ando, styrelseordförande i Novo Nordisk, och Håkan Björklund, styrelseordförande i Lundbeck.

6

Långsiktigt ägande har gynnat de danska företagen medan försäljningar och fusioner med utländska företag efter hand har drabbat verksamheterna i Sverige. Ett bevis på detta är att Danmark tillhör ett av de länder i Europa där sysselsättningen i läkemedelsindustrin ökade mest i Europa 2003-2012, medan Sverige avvek med den klart sämsta utvecklingen av sexton länder. Sysselsättningen steg mest i Schweiz med de familjeägda storföretagen Roche och Novartis.

7

Läkemedelsföretagen investerar årligen för motsvarande 13,0 miljarder SEK i forskning & utveckling i Danmark och för 8,7 miljarder SEK i Sverige.

Metodik

För att analysera läkemedelsindustrins utveckling i Sverige och Danmark har vi valt att granska tre nyckelvariabler:

- 1. Utvecklingen i antalet sysselsatta i Sverige och Danmark, hos de större enskilda företagen samt jämfört med övriga europeiska länder;**
- 2. läkemedellexporten från Sverige och Danmark i absoluta tal och i relation till den totala exporten och**
- 3. utvecklingen inom F&U för företagssektorn som andel av BNP, där läkemedelssektorn väger tungt.**

De tre variablerna har valts för att de sammantaget speglar utvecklingen både inom forskning och utveckling och produktion. För att säkerställa att statistiska felkällor och statistiska förändringar inte påverkar de aggregerade talen för Sverige och Danmark har statistiken ställts mot företagens utveckling.

Vi har valt en snäv definition av läkemedelsindustrin såsom den förekommer hos den svenska och danska läkemedelsföreningen och hos SCB och Danmarks Statistik såsom läkemedelsindustri och medicinalindustri. Medicinteknik, bioteknik och agrobioteknik tillhör områden som har exkluderats. För att erhålla ytterligare information har ett omfattande material av tidningsartiklar, årsredovisningar och rapporter genomgåts. Materialet har slutligen sammanställts och analytiska konklusioner dragits.

Bakgrund

Förra året presenterade Øresundsinstitutet en kortfattad analys om utvecklingen i dansk och svensk läkemedelsindustri benämnd ”Läkemedelsindustrin – Dansk succé och svenskt fiasko”. Sedan millennieskiftet hade den danska läkemedelsindustrin växt med 7.000 personer, 61 procent, medan den svenska krympt med 9.000 anställda, 43 procent. Vi pekade i analysen särskilt på ägandeformens betydelse, då de svenska storbolagen sålts till utlandet eller fusionerats, medan de danska bolagen stabilt kontrolleras av fonder och kan se forskning- och utvecklingskostnader i ett längre tidsperspektiv.

Under våren presenterade amerikanska Pfizer ett bud på brittisk-svenska AstraZeneca som fick debatten om den svenska läkemedelsindustrin att ta ny fart. Den 17 maj varnade nio rektorer från svenska universitet och högskolor i en artikel på DN Debatt för följderna av om Pfizers bud på AstraZeneca godtas och vikten av att ha kvar ett större läkemedelsföretag i Sverige, såsom samarbetspartner till universiteten, som arbetsgivare och för att medverka till innovationer och kommersialisering inom bioteknikområdet.

Vi har mot bakgrund av det stora intresset känt ett behov av att uppdatera analysen med det senaste årets tillgängliga siffror för att få svar på om utvecklingen fortsätter i samma riktning eller om neddragningarna i Sverige är över och läget stabiliseras, eller till och med ljusnar.

Analysen fokuserar mot ägandets betydelse för läkemedelsindustrins betydelse och med tyngdpunkt mot de större företagen i Danmark och Sverige. Analysen tar inte upp frågeställningar om vilken påverkan som skillnader i struktur och inriktning mellan de båda ländernas läkemedelskluster har på utvecklingen eller betydelsen av olikheter inom forskningsområden vid universitet och högskolor i Danmark och Sverige.

Øresundsinstitutet
november 2014

Analysen har utförts av:
Anders Olshov, senioranalytiker

DANMARK EN VÄXANDE LÄKEMEDELSNATION: Novo Nordisk i kraftig växt

Medan industrin drar ner på antalet anställda och stänger fabriker i många Västländer så upplever den danska läkemedelsindustrin en växtboom som har pågått oavbrutet sedan åtminstone 1960-talet och som ser ut att fortsätta det kommande decenniet. Några skäl är att det finns ett flertal hög-specialiserade företag med långsiktiga ägare i form av stiftelser, kunnig arbetskraft och en struktur mellan universitet, sjukhus, företag och kapitalägare som ger gynnsamma förutsättningar. Därutöver har branschen ett högt förädlingsvärde. De anställda i företaget producerar enligt Novo Nordisk (2014) för 1.800 SEK/timmen, vilket kan jämföras med 480 SEK/timmen i den övriga industrin där löneläget således spelar en större roll för marginalerna och enheternas geografiska placering, men lönerna är inte heller speciellt höga. Enligt koncernchefen Lars Rebien Sørensen är de tre gånger högre i Europa och sex gånger högre i USA. Istället försöker företaget fasthålla medarbetarna genom stolthet och trygghet med att tillhöra världens bästa läkemedelsföretag.

Den danske insulinproducenten Novo Nordisk har under lång tid växt så det knakar och ligger nästan ensamt bakom Danmarks succé såsom läkemedelsnation. En jämförelse med svensk-brittiska AstraZeneca talar sitt tydliga språk. 1998 var Novo Nordisk ett medelstort företag med 11.349 anställda och Astra och Zeneca presenterade samtidigt sina planer om att bilda en global koncern med 56.000 anställda. Sexton år senare kunde Novo Nordisk den 1 maj 2014 kungöra att person nummer 40.000 hade anställts, medan det fusionerade AstraZeneca krympt till 51.500 anställda. Marknadsvärdet och vinsten är nu större för Novo Nordisk, så också växtplanerna.

Novo Nordisk ökade antalet anställda på Sjælland med 1.230 medarbetare under 2013 och då övriga företag, såsom Leo Pharma och Biogen Idec, ökade med 381 personer ökade den danska läkemedelsindustrin med 1.611 personer till totalt 21.150, enligt Danmarks Statistik. I år planerar Novo Nordisk att växa med ytterligare ca 1.000 personer på Sjælland, varav hälften inom F&U och hälften inom produktion. Det stannar inte därvid. I juni presenterade Novo Nordisk (2014) en växtplan t.o.m. 2022 som innebär att ytterligare 6.000 personer skall rekryteras till bolagets kontor och anläggningar i Storköpenhamn, varav hälften inom F&U och hälften inom produktion. Viceadministrerande direktör Kåre Schultz bedömde dessutom den 18 maj i en intervju i Berlingske Business att företaget kan dubblera antalet patienter under behandling från 20 till 40 miljoner de kommande tio åren, att omsättningen kommer att stiga omkring tio procent om året för att nå över 250 miljarder SEK och att företaget sannolikt är signifikant större då än idag. Växtplanerna gäller oförändrat även om Novo Nordisk den 2 september meddelade att satsningen på inflammatoriska sjukdomar upphör och att verksamheten koncentreras till diabetes och fetma.

Motsvarande 4,8 mdr SEK investeras för närvarande i utbyggnaden av produktionsanläggningarna av insulin i Kalundborg och pen i Hillerød, en ny forskningsanläggning i Måløv och en finrensingsanläggning i Bagsværd. I Kalundborg, där produktionen startade 1969, arbetar idag 2.700 personer i laboratorier och 15 fabriker som producerar hälften av världens insulin. 2003 investerades 3,1 mdr SEK i bygget av världens största insulinfabrik, 2011 i en ny fabrik för biologiska läkemedel och 2013 i en anpassning av existerande fabrik för nästa generation

GLP-1. Totalt har 9 miljarder SEK investerats i fabriksparken bara sedan 1999. I Bagsværd byggs en ny finrensningsanläggning för motsvarande 660 miljoner SEK för framställning av aktiva läkemedelsämnen för diabetesmedicin. Anläggningen skall vara i full drift i slutet av 2016 och skapar 35 arbetsplatser över en tvåårsperiod inom avdelningen CMC Supply, förutom de 100 personer som CMC Supply anställer 2014. Företagsledningen flyttade nyligen in i ett nytt huvudkontor i Bagsværd för 1.100 medarbetare som kostat 1,2 miljarder SEK. Företaget har ca 3.000 anställda i Bagsværd.

I Måløv har Novo Nordisk ca 2.000 anställda, i Hillerød ca 1.600 och i Gentofte ca 1.500. Novo Nordisk har för närvarande 140 lediga tjänster på Sjælland och söker bl.a. kemiker, kemiingenjörer, farmaceuter, molekylärbioologer, statistiker, projektledare, ekonomer, jurister och andra ingenjörer.

Den starka tillväxten för Novo Nordisk smittar av sig på storägaren Novo Nordisk Fonden vars förmögenhet har växt snabbt. Som en följd har fonden meddelat att de årliga donationerna till danska och nordiska forskare inom läkemedel och bioteknik skall öka från 1 miljard SEK 2014 till 1,9 miljarder SEK 2018.

Lundbeck, LEO och de övriga företagen

Även om Novo Nordisk är störst (nummer 17 av världens läkemedelsföretag mätt i omsättning enligt Bioportfolio 2012) och växer snabbast finns det ett antal andra danska läkemedelsföretag som bidrar till att Köpenhamn är den mest specialiserade av EU:s drygt 60 metropolregioner inom biopharma. Lundbeck har drygt 2.000 anställda i Storköpenhamn (nummer 40 av världens läkemedelsföretag), Leo Pharma 1.583 anställda (nummer 58 mätt i omsättning) och Ferring över 500 (nummer 51 mätt i omsättning). Biogen Idec som byggt en fabrik i Hillerød placerar sig som nummer 32 i världen efter omsättning. Därutöver finns ett stort antal bioteknikföretag som bidrar till klustret.

Lundbeck, med verksamhet vars fokus ligger på det centrala nervsystemet, hade sin kraftiga expansion 1995-2003 då företaget växte från 950 till 2.100 anställda i Valby i Köpenhamn och från 1.550 till 5.220 anställda globalt tack vare framgångarna med antidepressivmedlet Ciprallex (Lexapro i USA), populärt kallat "lyckopiller". Därefter har patenten löpt och kon-

kurrensen från generikaföretagen som producerar billigt får omsättningen att minska med närmare 2 miljarder DKK 2014 från 15,3 miljarder 2013. Lundbeck befinner sig idag i en fas mellan patentutlöp och väntan på nästa storsäljare. Antidepressivmedlet Brintellix har nyligen lanserats i USA tillsammans med japanska Takeda och bedöms ha potential att på sikt bli en blockbuster, men har ännu långt kvar till att slå igenom. Förhoppningar finns även på Abilify Maintena mot psykotiska rubbningar som lanserades 2013, på medlet LU58054 mot Alzheimers och Brexipiprazole mot potentiellt både skizofreni och depression och som utvecklas tillsammans med japanska Otsuka. De två senare befinner sig i fas 3-studier och tillsammans med övriga produkter i pipeline tror företags tidigare koncernchef svenske Ulf Wiimberg (Børsen 7 februari 2014) att omsättningen kan fördubblas till närmare 30 miljarder DKK 2020.

LEO Pharma, verksamt inom hudsjukdomar, bl.a. psoriasis, är sett till försäljningen ungefär hälften av Lundbeck. 2013 uppgick omsättningen till 7,8 miljarder DKK, men vinsten före skatt lyfte till 1,7 miljarder, vilket är mer än Lundbecks 1,5 miljarder. Företaget har 4.800 anställda globalt, varav 1.583 i Ballerup utanför Köpenhamn och 58 på det nordiska marknads- och säljkontoret i Malmö. Företaget meddelade i mars att forsknings- och utvecklingsavdelningen skall skäras ned med 50 av 700 tjänster, men behöll budgeten på 1,2 miljarder DKK (som har dubblerats sedan 2008). Antalet anställda har sedan 2008 ökat globalt från 3.008 och i Danmark från 1.200 som en följd av företags strävan att växa från ett nordeuropeiskt till ett globalt företag under växtstrategin "Going for gold – step by step". Dotterbolag har under senare år öppnats i USA, Brasilien, Mexiko, Kina, Ryssland och Japan. Försäljningsrättigheterna till de egna dermatologiprodukterna i USA köptes tillbaka 2009 av Warner Chillcot för ca 1 miljard USD och 2011 förvärvades australiska Peblin för 288 miljoner USD. Särskilda satsningar görs på produkterna Innohep mot trombos (blodpropp) och Picato mot aktinisk keratos (solkeratos), samt på den amerikanska marknaden. Försäljningen i USA pressas dock av kopi-producenter och andelen av företags totala försäljning minskar tvärt emot målsättningarna.

Ferring, verksamt inom gastroenterologi, urologi samt gynekologi/obstetrik, har växt till över 500 anställda i Ørestad i Köpenhamn och 5.000 globalt. Det grundades av Dr. Frederik Paulsen 1950 i Malmö, hade ett antal år huvudkontoret i Danmark, men flyttade 2006 till dagens huvudkontor i Schweiz. Antalet medarbetare på F&U-centret i Ørestad växer med 10-30 personer om året och beslut har fattats om att flytta till Kastrup där ett nytt kontor anläggs för 750 miljoner DKK och som skall ha plats för 750 anställda när det står färdigt 2017. Ett motiv för lokaliseringen till Kastrup är att det skall vara enkelt för de många svenska medarbetarna att ta sig till jobbet. 2013 landade Ferrings försäljning på 1,4 miljarder euro, ca 12,9 miljarder SEK, efter en försäljningstillväxt med tvåsiffriga tal de senaste två decennierna.

Antal anställda i läkemedelsindustrin i Danmark och Sverige

	2000	2014	Förändring
Novo Nordisk på Sjælland	8.767	17.202	+96%
Lundbeck i Valby, Köpenhamn	1.656	2.016	+22%
AstraZeneca i Sverige	11.000	5.900	-46%
Pharmacia & Upjohn i Sverige*	7.338	4.880	-33%
Danmark totalt 2000/01-2013	11.560	21.150	+83%
Sverige totalt 2000/01-2013	21.230	10.787	-49%

* inkl avknoppningar från f.d. P&U (dvs i alla småbolag).
Källa: Företagen samt SCB och Danmarks Statistik.

Nyligen har det amerikanska bioteknikföretaget Biogen Idec meddelat att det bygger ut sin produktionsanläggning i Hillerød för motsvarande 880 miljoner SEK för produktion av biologiska läkemedel för behandling av demens och skleros. Företagets anläggning i Hillerød stod färdig 2005 till en kostnad av närmare 5 miljarder SEK och har sedan 2011 skapat 350 produktionsjobb, som nu utökas till 400. Fler laboranter, ingenjörer och tekniker behövs. Beskedet kommer efter att företaget så sent som i juni 2010 meddelade att produktionen i Hillerød skulle stänga och 20-26 anställda förlora jobbet. Vid anläggningen finns förutom produktion ett stort antal anställda inom packning och kvalitetskontroll.

KALUNDBORG. Danska läkemedelsjätten Novo Nordisk har sin största fabrik lokaliserad till Kalundborg (bilden) där bolaget har cirka 3.000 anställda.

Till de stora läkemedelsföretagen finns en uppsjö av mindre bioteknikföretag som i flera fall varit skickliga på att resa kapital och har lovande produkter i pipeline. Bavarian Nordic, Symphogen, Genmab och Zealand Pharma är särskilt värda att nämnas, där Zealand Pharma och Symphogen växt förbi 100 anställda och sistnämnda skall flytta från Lyngby till Ballerup. Genmab har däremot skalat ned verksamheten från som mest 565 anställda till ca 160. Ett mindre bolag, Santaris Pharma, såldes nyligen med god ägaravkastning till schweiziska Roche för inledningsvis 1,4 miljarder DKK med möjlighet till ytterligare 1,1 miljarder om vissa mål uppfylls.

Sverige har förlorat sin starka ställning – Skåne och Södertälje har drabbats

Efter en fantastisk tillväxt i den svenska läkemedelsindustrin under 1990-talet toppade antalet anställda 2001 med 21.230 anställda. Därefter har antalet, enligt statistik från SCB, minskat varje år med undantag för 2008. År 2013 arbetade endast 10.787 personer kvar, efter en ny nedgång med 1.416 personer det senaste året. Nedgången med 49 procent 2001-2013 står i skarp kontrast till ökningen i Danmark med 83 procent sedan millenniumskiftet.

För att förstå den svenska läkemedelsindustrins halvering på drygt ett decennium är det nödvändigt med en historisk tillbakablick. Astras forskningsenhet i Mölndal utanför Göteborg tog fram magsårsmiddel Losec som under flera år var världens mest sålda läkemedel och som sålde för 375 miljarder kronor 1998-2002, innan efterföljaren Nexium tog över. 1999 fusionerade Astra med brittiska Zeneca, men i praktiken förvärvade Zeneca Astra genom ett bud värt 270 miljarder kronor. Wallenbergfamiljen, som ägde knappt tio procent av Astra minskade sin ägarandel till fem procent och sin makt ännu mer. Torun Nilsson (2010) beskriver hur affären gick igenom trots kritik från Aktiespararna och journalister på Affärsvärlden, Veckans

Affärer och Svenska Dagbladet och huvudkontoret flyttade till London. AstraZeneca fortsatte att växa i Sverige under ytterligare några år, men successivt minskade det svenska inflytandet i koncernen och under senare år har F&U-avdelningarna med 950 anställda i Lund och 1.200 anställda i Södertälje stängt. 2012 skar företaget även ned den administrativa personalen i Södertälje med 400 personer. Antalet anställda i Sverige har mer än halverats från 12.678 anställda 2007 till 5.900. Dock har antalet ökat med 100 personer det senaste året.

Även den andra stora svenska läkemedelskoncernen Pharmacia fusionerade, 1995 med amerikanska Upjohn och flyttade samma år huvudkontoret till London, för att två år senare flytta det till USA. Staten halverade sin ägarandel i Pharmacia & Upjohn i samband med fusionen 1995 och 1999 sålde den sina sista sju procent av aktierna. Volvo hade redan sålt och därmed fanns det ingen långsiktig svensk ägare kvar i bolaget. 2003 blev Pharmacia & Upjohn uppköpt av amerikanska Pfizer och flyttades delar av verksamheten från Sverige eller utvecklades och snart fanns det bara mindre bolag kvar. Antalet anställda har minskat från 7.338 i koncernen 1998 till knappt 5.000 i de bolag som finns kvar.

Svenska ägare bidrog till att skapa två internationella läkemedelsjättar och accepterade att huvudkontoren flyttade från landet. Det vållade ingen större debatt då, men efter att AstraZeneca stängde ned sina F&U-avdelningar i Lund och Södertälje har en debatt om den svenska läkemedelsindustrins sårbarhet och ägandefrågor startat. Den stegrades när amerikanska Pfizer i våras lade ett bud på AstraZeneca, briterna reagerade med oro och Pfizer skrev ett brev till Storbritanniens premiärminister David Cameron med försäkran om bibehållna jobb och forskningsmiljöer i Storbritannien - inte i Sverige. Det finns en rädsla för att den kvarstående svenska läkemedelsindustrin

skall gå förlorad om Pfizer förvärvar AstraZeneca och ett nytt bud bedöms av flera källor som sannolikt (Dagens Industri 26 augusti 2014).

AstraZenecas forskningsanläggning i Mölndal utanför Göteborg med 2.200 anställda blev i mars 2013 vald som ett av företagets tre strategiska F&U-centra och utgör bredvid produktionsanläggningen i Södertälje stammen i dagens svenska läkemedelsindustri. Bland de anställda finns 560 disputerade, 300 utländska forskare från 30 länder och 30 professorer. Cirka 1 miljard kronor har investerats i anläggningen sedan 2010 där forskning bedrivs kring hjärta/kärl, metabolism, andningsvägar, inflammation och autoimmunitet. En nedläggning av enheten skulle vara den slutgiltiga dödsstöten för svensk läkemedelsindustri, även om produktionsverksamhet skulle kvarstå.

Anna Sandström (2012) ger i en rapport för Vinnova en bild av hur nedläggningarna av den svenska läkemedelsindustrin har slagit: De flesta från Pharmacia fortsatte ”att arbeta i de bolag som bildades av de hela affärsenheterna som såldes ut. När det gäller Södertälje finns i jämförelse med Lund inte heller lika många stora bolag inom Life Science i närregionen. En del av de som friställdes i Lund arbetar idag i Danmark. På längre sikt kan utvecklingen också påverkas av en förändrad attityd till arbetsmarknaden inom Life Science. Om den börjar ses som osäker så förlorar den en del av sin attraktivitet.” Enligt organisationen Uppsala Bio (reportage i Dagens Industri den 20 februari 2012 om läkemedelsindustrin i Uppsala) arbetade mellan 2.500 och 3.000 personer inom läkemedel och medicinteknik i Uppsala när Pfizer lade sitt bud på Pharmacia Upjohn, ett antal som har växt till 4.500 på företaget som Q-Med, GE Healthcare, Fresenius Kabi, St Jude Medical och Thermo Fisher Scientific, som 2011 förvärvade Phadia. Medan de före detta Pharmaciabolagen i Uppsala har klarat sig relativt väl har hela enheter lagts ned i Lund och Södertälje. De anställda har i båda fallen kunnat starta eget eller söka sig mot Danmark, akademien eller sjukhusen, men Södertälje har drabbats hårdare då antalet förlorade arbetstillfällen har varit större under en längre tid och det finns färre möjligheter i närområdet. Även i Skåne har läkemedelsindustrin utarmats. AstraZeneca hade 1.200 anställda i Lund i början av 2000-talet i anläggningen som nu är stängd. Det f.d. Pharmaciabolaget McNeil i Helsingborg hade 950 anställda av vilka 630 finns kvar. Active Biotech som 1998 köpte Pharmacias läkemedelsforskning i Lund hade 176 anställda när det 2004 tvingades till ett större sparpaket och halva personalstyrkan sades upp. Idag återstår ca 60 anställda. Inte någonstans har uppsagd personal lyckats bygga upp en större framgångsrik verksamhet.

Många svenskar i dansk läkemedelsindustri

Sammantaget har läkemedelsindustrin i Danmark, enligt Danmarks Statistik, växt från 11.557 anställda 2000 till 21.150 anställda och förverkligar Novo Nordisk sina växtplaner till 2022 kan industrin då komma att sysselsätta över 27.000 personer. Det största problemet för företaget är att hitta kvalificerad arbetskraft. Forskningsdirektör Mads Krosgaard Thomsen framhåller möjligheten av att anställa fler svenskar. De senaste tre åren har ytterligare 45 svenskar anställts på Sjælland, vilket ökar det totala antalet till 235 och till totalt 350 anställda i koncernen. Beroendet av Skåne och Sverige understryks också av medarbetarnas samarbetsrelationer med svenska universitet. Enligt Novo Nordisk (2014) så har över 30 procent av medarbetarna med samarbetsrelationer samarbeten med Lunds universitet och drygt 15 procent med Karolinska institutet. Det placeras av två som företagets tredje och femte viktigaste universitetspartners.

På Ferring i Ørestad arbetar ca 125 svenskar och även Lundbeck har ett stort antal i Valby. Utvecklingen har gjort att flera ledande svenska läkemedelsveteraner idag arbetar för de danska företagen. Ordförande i Novo Nordisk är Göran Ando med ett förflutet som forskningschef på Pharmacia och ordförande i Lundbecks styrelse är Håkan Björklund med en bakgrund i Astra och sedermera i danska Nycomed. Tidigare vd i Lundbeck är Ulf Wiinberg som är en dansk medborgare uppväxt i Helsingborg, boende i Malmö, vars modersmål är svenska och som under lång tid arbetade i amerikanska Wyeth. Detta är toppen på ett isberg. I dansk läkemedels- och bioteknikindustri arbetar många hundratals meriterade svenskar, varav många arbetspendlar från Malmö, men de kommer även från andra delar av Sverige, såsom Stockholm-Uppsala. Mycket talar för att skaran kommer att växa de närmaste åren.

Sysselsättningen inom läkemedelsindustrin i europeiska länder

Land	Sysselsatta, 2012	Förändring 2003-2012, %
Schweiz	40.070	35
Grekland	14.586	30
Danmark	19.535	18
Belgien	32.718	24
Österrike	11.195	22
Irland	24.000	14
Storbritannien	73.000	0
Frankrike	95.692	-3
Spanien	36.713	-6
Tyskland	110.006	-8
Nederländerna	13.000	-16
Norge	3.800	-17
Italien	63.500	-24
Finland	5.308	-25
Portugal	8.000	-25
Sverige	12.203	-39
Totalt	563.326	-4

Källa: EFPIA, Danmarks Statistik, SCB. Fotnot: Statistik för Schweiz från 2001. Estimater för Belgien, Frankrike, Grekland, Irland, Italien, Nederländerna, Norge, Storbritannien, Österrike.

Exporten ökar från Danmark men minskar från Sverige

Efter en svacka 2009-2010 har den danska läkemedelsexporten fortsatt att öka till nya rekordnivåer. Läkemedel för motsvarande 85 miljarder SEK exporterades 2013, enligt Danmarks Statistik. Det är 5 miljarder mer än 2012. Exportandelen utgör numera 11,4 procent av Danmarks totala varuexport, vilket kan jämföras med 5,9 procent 2000 och 7,6 procent 2005. Av den totala läkemedelsexporten svarar Novo Nordisk för 55 procent, ca 47 miljarder SEK.

Från Sverige exporterades för 56 miljarder SEK 2013, vilket är en nedgång med en miljard SEK från 2012, enligt SCB. Inte sedan 2005 har Sverige exporterat lika lite läkemedel. Jämfört med toppåret 2009 är det en nedgång med 13 miljarder SEK. Beroendet av AstraZeneca, som svarar för 70 procent av den svenska läkemedelsexporten, är tydligt. Företaget med tillverkning av Nexium, Symbicort, Seloken och Pulmicort i Södertälje exporterade för 39 miljarder SEK 2013, vilket är två miljarder mindre än 2012.

Noterbart är att de övriga danska läkemedelsföretagen exklusivt Novo Nordisk exporterar för lika mycket som AstraZeneca från Sverige. Noterbart är också att den danska exporten har ökat med 39 miljarder SEK sedan 2005, medan den svenska enbart ökat med 2,5 miljarder och visar en nedåtgående trend sedan 2009.

Exportandelen av läkemedel från Sverige utgör numera 5,2 procent av den totala varuexporten, vilket kan jämföras med 4,5 procent 2000 och 5,6 procent 2005.

Ägandet har haft avgörande betydelse

På senare tid har en ägardebatt kommit igång i Sverige som följd av Volkswagens övertagande av lastbilstillverkaren Scania, Saabs förvärv av ubåtsföretaget Kockums från Thyssen Krupp och det amerikanska läkemedelsföretaget Pfizers avvisade bud på brittisk-svenska AstraZeneca, som fick först brittiska och sedan svenska politiker att protestera då forskningsmiljöerna bedömdes hotade. Debatten är mot bakgrund av de neddragningar med tiotusen anställda som har skett i svensk läkemedelsindustri senkommen. Förhoppningarna om att mindre bioteknikbolag skulle suga upp de övertaliga och skapa en ny växtbransch har inte infriats. En del personal har fått jobb i Danmark, andra har pensionerats, bytt bransch eller gått över till akademien eller sjukhusen. Den försämrade arbetsmarknaden har sannolikt påverkat återväxten. Sammantaget är det en unikt snabb försvagning av en bransch där Sverige låg långt framme.

Vår egen jämförelse mellan Sverige och Danmark visar att Novo Nordisk skapat en enorm tillväxt för den danska läkemedelsindustrin, men att industrin även exklusivt Novo Nordisk växer, om än svagt. Det innebär att även om vi rensar för den snabbväxande marknaden för insulin mot diabetes och granskar de

starkt konkurrensutsatta övriga danska företagen så finns det en stabilitet som över tiden inneburit tillväxt i export, försäljning och antal anställda.

En del personer förefaller vilja bortförklara Sveriges svaga utveckling med att det är en internationell trend att Big Pharma skär ned för att möta konkurrensen från generikaföretag när patenten löper ut och istället outsourca mer av forskningen till bioteknikföretag. I Anna Sandströms (2012) rapport för Vinova "Svensk Life Science industri efter AstraZenecas nedskärningar" står det till exempel att läsa att Big Pharma "ser över sina arbetssätt i FoU-processen. Man går från att ofta vara källan till innovationer, äga hela rättigheterna och sköta allt från tidig forskning till marknadsföring/försäljning till att bejaka många källor till innovation, dela risker och dela arbetet, även med konkurrerande Big Pharma bolag. Begrepp som virtuella nätverk och "open innovation" blir allt vanligare, liksom samarbeten mellan bioteknikbolag". Ägarskapets betydelse berörs inte utan det som har hänt verkar helt naturligt: "AstraZenecas nedskärningar är en del av en global strukturomvandling inom läkemedelsindustrin och beslutet har väldigt lite samband med förutsättningarna för Life Science verksamhet i Sverige."

För att analysera styrkan i de trender Sandström beskriver lät vi sammanställa statistik över sysselsättningen i sexton europeiska länder från den europeiska läkemedelsindustriassociationen EFPIA mellan 2003 och 2012. Den visar att sysselsättningen ökade i flera länder med 20-35 procent: Schweiz, Grekland, Belgien och Österrike. En del länder noterade större nedgångar på 16-25 procent: Nederländerna, Norge, Italien, Finland och Portugal. För samtliga länder noterades en genomsnittlig nedgång på 4 procent. Ett land utmärkte sig med en mycket markant nedgång på 39 procent: Sverige. Det är knappast enbart otur att Sverige avviker negativt. Den svenska strukturen med politik, sjukhus och lärosäten är i allt väsentligt densamma över perioden, men har fått vidkänna en stor förändring i det att de två stora läkemedelsföretagen kom på utländska händer och flyttade ut och lade ned verksamhet.

Några personer som har arbetat i både Sverige och Danmark är säkra på ägandets avgörande betydelse för läkemedelsindustrins utveckling i Sverige och Danmark. Ulf J. Johansson, som grundlade telekomoperatören Europolitan och var styrelsemedlem i Novo Nordisk 1998-2005, kallar det danska systemet med erhvervsdrivande fonder (företagsdrivande fonder) ypperligt och lovprisar uppdelningen med A- och B-aktier: "Hade vi inte haft A- och B-aktier hade vi inte haft något Novo Nordisk i Danmark", sade han i Børsen den 2 maj 2012. Ferrings makt-havare Frederik Paulsen anlägger i en intervju i Job & Magt (oktober 2011) ett längre tidsperspektiv: "Jag kommer ihåg hur Sverige på 1980-talet hade en oerhört stark läkemedelsindustri och var världsledande inom många områden. I Sverige skratade man åt de danska läkemedelsföretagen som ägdes av fonder och inte kunde utvecklas lika starkt som börsnoterade Astra och Pharmacia. Titta hur det ser ut i dag. Den svenska läkemedelsindustrin är nästan bortsopad. Det finns två ansvariga som har denna synd på sina skuldror – staten och Wallenbergfä-

Novo Nordisk utklassar AstraZeneca

Novo Nordisk	1998	2013	Förändring, %
Anställda (kv 2, 2014)	11.349	40.700	+259
Försäljning, mdr SEK	16,2	100,3	+519
Vinst före skatt, mdr SEK	3,8	46,8	+1132
F&U-kostnader, mdr SEK	3,3	14,1	+327
Marknadsvärde, mdr SEK *	66	674	+921

AstraZeneca	1998	2013	Förändring, %
Anställda (kv 2, 2014)	56.000	51.500	-8
Försäljning, mdr SEK	111,3	172,4	+55
Vinst före skatt, mdr SEK	28,9	21,9	-24
F&U-kostnader, mdr SEK	16,7	32,3	+94
Marknadsvärde, mdr SEK *	533	654	+23

Källa: Företagens årsredovisningar. Växelkurser: 1998: DKK/SEK 1,19, USD/SEK: 7,95. 2013: DKK/SEK 1,2, USD/SEK 6,71. Marknadsvärde 2013 = 29 augusti 2014.

Novo Nordisk har numera ett något högre börsvärde än AstraZenecas. Det kan jämföras med 1998 då Astra och Zeneca var värt åtta gånger mer än Novo Nordisk. Under samma tid har Novo Nordisk ökat antalet anställda med 259 procent och offensivt växt organiskt, medan AstraZeneca reducerat antalet anställda med 8 procent och skurit ned för att istället köpa in produkter från externa företag. Vinsten före skatt har ökat 1132 procent i Novo Nordisk och minskat med 24 procent för AstraZeneca.

ren. De har sålt ut Astra och Pharmacia.” Han berättar hur de fondägda danska läkemedelsbolagen har kunnat växa långsiktigt: ”Novo Nordisk hade några tuffa år, men lyckades komma ur det hela just för att det hade ett stabilt ägande.”

De får medhåll av Roches toppchef Severin Schwan som menar att danska och schweiziska läkemedelsföretags förmåga att växa organiskt och stå på egna ben sammanhänger med att danska läkemedelsbolag är fondägda och schweiziska Roche (världens näst högst värderade läkemedelsbolag med ett börsvärde på ca 1.700 miljarder SEK) och Novartis är familjeägda: ”Roche ägs av familjerna Hoffmann och Oeri. Om man talar med dem pekar de på betydelsen att lämna en sund organisation vidare till nästa generation... Familje- och fondägarskap ger oavhängighet och flexibilitet att tänka långsiktigt. Det är ett viktigt element när det handlar om forskning och utveckling. Man ödelägger mycket om man genomför de här megafusionerna”, sade Schwan (Berlingske Business 22 maj 2014) apropå Pzifers bud på AstraZeneca.

Som kommentarerna riktigt säger har de danska företagen förblivit danskägda, långsiktigt ägda av stiftelser, som både har ett tålmod och förståelse för att forskning och utveckling av läkemedel tar tid. Det tar i genomsnitt ca tolv-tretton år att utveckla ett läkemedel innan försäljningsprocessen kan starta och de första intäkterna normalt kommer. De inblandade företagens kostnader för att forska och utveckla en ny kemisk eller biologisk substans har beräknats till ca 1,5 miljarder USD av Mestre-Ferrandiz (2012) m.fl.

Novo Nordisk ägs av Novo Nordisk Fonden som förutom Novo

Nordisk äger bl.a. enzymföretaget Novozymes. Lundbeck ägs av Lundbeckfonden som förutom Lundbeck äger ALK-Abello, ett läkemedelsföretag verksamt inom allergi. Leo Pharma ägs av Leo Fondet och det fjärde stora danska läkemedelsföretaget Ferring av Dr. Frederik Paulsen Foundation. Storägarna i de två största svenska läkemedelsföretagen valde, som framgick ovan, att under 1990-talet sälja och fusionera sina bolag, tappade kontrollen och de nya koncerner som skapades blev efterhand fokuserade på att jaga kostnadssynergier framför att fokusera på organisk tillväxt såsom de danska bolagen.

Det starka långsiktiga ägandet är en förutsättning för framgångarna i Danmark, men också i Schweiz. Utan stiftelseägandet i Danmark och familjeägandet i Schweiz hade dessa små länder aldrig kunnat behålla kontrollen över sina stora läkemedelsföretag, utan hade de blivit uppköpta eller fusionerat såsom är vanligt i den anglosachsiska världen. Det svaga svenska ägandet i de större internationella koncerner som de svenska läkemedelsbolagen inlemmades i kan å andra sidan sägas vara en förklaring till läkemedelsindustrins ras i Sverige. De utländska ägarna och företagsledningarna kom efter hand att sitta långt från Sverige och betrakta de svenska verksamheterna som perifera i förhållande till den allt viktigare USA-marknaden som stod för 55 procent av försäljningen av nya lanserade läkemedel i världen 2009-2013 (EFPIA 2014). Sant är att AstraZeneca och Pfizer stängt verksamheter också på andra håll än i Sverige, men svenska ägare hade sannolikt aldrig gått lika hårt fram eller flyttat huvudkontor och administration såsom har skett.

De två svenska storfusionerna med anglo-sachsiska företag hade redan tidigare föregåtts av svenska strukturfärer (Nilsson 2010, Olshov 2013). Pharmacia hade strax före köpt upp eller fusionerat med en rad svenska läkemedels- och bioteknikföretag: 1986 köptes Skånebolagen Leo (dagens McNeil känt för tillverkningen av rökavvänjningstuggummit och plåstret Nicorette) och Ferrosan med rötter i köpenhamnska Löveapoteket, samt LKB-Produkter AB i Uppsala och amerikanska Intermedics. Pharmacia slogs 1990, då kontrollerat av Volvo, samman med KabiVitrum, kontrollerat av statliga Procordia, och Kabi Pharmacia bildades. Kabi Pharmacia med 11.000 anställda köpte 1993 italienska Fice, ägt av kemikoncernen Montedison, med 7.000 anställda för omkring två miljarder USD, efter att 1991 ha köpt det mindre Pierrel, även det italienskt. Det blev ett av Europas tio största och ett av världens tjugo största läkemedelsföretag. Kabi Pharmacia bytte namn till Pharmacia 1993 i en affär mellan statliga Procordia, som tog över läkemedelsdelen, och Volvo, som tog över konsumentdelarna tobak och livsmedel. Finansmarknaden styr Sverige mer än i Danmark och de många affärerna i Sverige kan ställas mot att Novo Nordisk inte har varit involverat i större fusioner sedan 1989, då Novo

Industri och Nordisk Gentofte fusionerade till Novo Nordisk.

I både fallet med Astra och Pharmacia fanns investmentbankerna närvarande och föreslog förvärv eller fusioner, avknoppningar och bytesaffärer, argumenterade för vikten av att bli större, utnyttjade företagschefernas önskan om att bli chefer för större koncerner med fotfäste på den viktiga USA-marknaden och få amerikanska jättelöner, samt utnyttjade ägarnas bristande engagemang och förståelse för branschen. Den svenska staten hade efter affären mellan Volvo och Procordia en önskan om att kliva av som ägare, då den inte var bekväm med att sköta ett läkemedelsföretag, än mindre att gå i svaromål om varför den nya chefen Fred Hassan fick en årslön 1997 inkl. bonus på astronomiska 130 miljoner kronor, vilket var pikant för den socialdemokratiska regeringen (Nilsson 2010). Även i fallet med Astra fanns många passiva svenska fonder som ägare, som accepterade fusionen med Zeneca och de argument som framfördes, i synnerhet som de inte vågade gå emot Wallenbergfamiljens maktbolag Investor och dess ordförande Percy Barnevik, dåvarande VD för ABB (ibid).

Den svenska kortsiktigheten har på senare tid mött kritik. Sophie Nachemson-Ekwall (2014), doktor i företagsekonomi vid Handelshögskolan, pekar på att dagens öppna kapitalmarknader, stora inslag av institutionellt ägande, den svenska aktieägarorienteringen och Sveriges anpassning till olika EU-regler inte bara har gjort det lättare att köpa svenska börsbolag, utan också främjat kortsiktigt tänkande i ledning och styrning av svenska börsbolag. Aktieägarnas intresse har prioriterats framför anställda, kunder och samhälle. Hon vill få till stånd en översyn av den svenska bolags- och börsrätten som idag gör det enkelt att köpa upp svenska bolag utan hänsyn till vad det betyder för svensk tillväxt. Därutöver vill hon se över regelverken för svenskt fond- och pensionssparande och AP-fonder som hon menar leder till kortsiktig indexförvaltning istället för engagemang i utvecklingen av svenska bolag.

”När Scania byter ägare är det inte bara aktieägarna som sitter med en stor investering här och nu. Det kan inte bara vara de som bestämmer. Det finns flera som investerar i produkten Scania: samhället, Södertälje och anställda. Det här fångar inte det kortsiktiga riskkapitalet upp”, säger hon (Dagens Nyheter 9 maj 2014). Lars Jonung, professor vid Ekonomihögskolan i Lund (ibid), är kritisk till att politikerna har låtit huvudkontoren för de svenska

industriella flaggskeppen segla i väg utomlands och hävdar att Sverige är på väg att utvecklas till en dotterbolagsekonomi: ”Amerikanska Pfizer har inget blågult intresse i sitt bud på Astra Zeneca. Lika lite gynnar tyska VW:s jakt på flera Scaniaaktier svenska intressen.”

De företagsdrivande fonderna äger ca 22 procent av omsättningen hos samtliga danska företag, bl.a. Carlsberg, A.P. Møller-Mærsk, Lego, Danfoss, Falck och de stora läkemedelsbolagen (Børsen 17 maj 2011) och fonderna har enligt lektor Martin Jes Iversen, Copenhagen Business School (ibid), betytt mycket för danskt näringsliv: ”Det är inget tvivel om att vi har långt större företag i Danmark för att vi har haft denna konstruktion.” Systemet med företagsdrivande fonder är dock inte enbart av godo. Kollegorna Caspar Rose och Steen Thomsen med flera på CBS tillhör de som forskar om fondstrukturens för- och nackdelar och som med fördel skulle kunna tillföra den svenska debatten kunskap.

Forskningen har påverkats

Det faktum att Wallenbergfamiljen och den svenska staten sålde de två stora svenska läkemedelsföretagen till utlandet har haft negativa effekter för det privata forskarsamhället. Enligt SCB är ingen annan bransch lika forskningsintensiv som läkemedelssektorn där 37 procent av de totala arbetskraftskostna-

Företagssektorns F&U-utgifter som andel av BNP (%)

	2001	2011	2012	Förändring 2012-2001 (procent-enheter)
Sydkorea	1,9	3,1	3,4	+1,5
Taiwan	1,3	2,2	2,3	+1,0
Kina	0,6	1,4	1,5	+0,9
Danmark	1,6	2,0	2,0	+0,4
Tjeckien	0,7	1,1	1,2	+0,4
Irland	0,8	1,2	1,0	+0,3
Finland	2,4	2,7	2,6	+0,3
Japan	2,3	2,6	2,0	+0,3
Tyskland	1,7	1,9	0,7	+0,2
Spanien	0,5	0,7	0,7	+0,2
Italien	0,5	0,7	0,4	+0,2
Turkiet	0,2	0,4	1,5	+0,1
Norge	0,9	0,9	0,3	+0,1
Israel	3,5	3,5	0,9	0
Frankrike	1,4	1,4	2,0	0
Polen	0,2	0,2	2,4	0
Ryssland	0,8	0,7	0,7	-0,1
Storbritannien	1,2	1,1	1,1	-0,1
USA	2,0	1,9	3,3	-0,2
Kanada	1,3	0,9	0,9	-0,4
Sverige	3,2	2,3	2,3	-0,9
EU-28	1,1	1,2	1,2	+0,1
OECD	1,5	1,6	1,6	+0,1

Källa: OECD, Danmarks Statistik, SCB.

derna 2011 utgjordes av F&U (forskning & utveckling). 2001-2011 minskade sektorn sina F&U-utgifter i Sverige från 12,6 till 9,8 mdr SEK i löpande priser, samtidigt som den totala företagssektorns F&U-utgifter ökade från 58,4 till 80,3 mdr SEK. Dess andel av den totala F&U-verksamheten i Sverige minskade från 21,6 till 12,2 procent. Det kan jämföras med Danmark där andelen uppgår till 19 procent.

Den 14 juli 2014 publicerade OECD statistik över företagssektorns F&U-utgifter som andel av BNP t.o.m. 2012. För både Sverige och Danmark var andelarna oförändrade jämfört med 2011, 2,3 respektive 2,0 procent, medan främst Sydkorea fortsätter sin kraftiga ökning (+0,3 procentenheter) och även Taiwan och Kina fortsätter öka (+0,1 procentenheter). Över den längre tidsperioden 2001-2012 har företagens F&U-utgifter minskat mer i Sverige än i något annat jämförbart land (OECD plus större icke OECD-länder), från 3,2 till 2,3 procent, men 2001 var ett rekordår p.g.a. telekomkoncernen Ericssons stora investeringar i F&U och då även läkemedelsföretagen utvecklades starkt. Minskningen med 0,9 procentenheter reduceras till 0,3 procentenheter om vi justerar för detta och istället jämför med 1997 eller 2005 som förefaller vara mer av normalår.

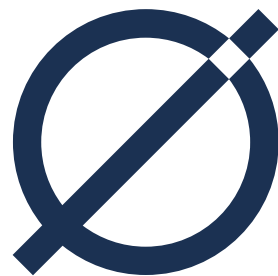
SCB redovisar inte på företagsnivå vilka företag som har minskat sin forskning, men telekomkoncernen Ericsson och läkemedelsföretaget AstraZeneca har rapporterat neddragning-

ar i sina svenska verksamheter under perioden. Efter att ha stängt forskningsavdelningen i Lund 2010 meddelade AstraZeneca den 2 februari 2012 att även forskningsanläggningen i Södertälje skall stängas och 1.200 personer förlora jobbet (1.350 inklusive administration) inom årets slut. Koncernen hade då 3.700 anställda inom F&U i Sverige. De fulla effekterna av AstraZenecas stängning av F&U-enheten i Södertälje finns sannolikt inte med i OECD:s statistik som endast sträcker sig t.o.m. 2012.

2001-2012 ökade Sydkoreas företag sina F&U-utgifter som andel av BNP med 1,5 procentenheter och de investerade 2012 mer än något annat land, 3,4 procent av BNP, följt av Israel med 3,3 procent och Japan 2,6 procent. Stora ökningar har även skett i Taiwan och Kina med 1,0 respektive 0,9 procentenheter till 2,3 respektive 1,5 procent av BNP. I Europa och Nordamerika toppar Finlands företag med F&U-utgifter på 2,4 procent av BNP, följt av Sverige med 2,3 procent och Danmark och Tyskland med 2,0 procent. De danska företagen har ökat sina F&U-utgifter 2001-2012 med 0,4 procentenheter, mer än i något annat europeiskt eller nordamerikanskt land. De svenska företagen har minskat med 0,9 procentenheter, vilket kan jämföras med att OECD-länderna och EU-28 under samma tid ökade med 0,1 procentenheter. Även om vi justerar den svenska siffran för att 2001 var ett rekordår är den svenska minskningen stor. Endast i Kanada är nedgången större, med 0,4 procentenheter.

Referenser:

- Biportfolio: The top 100 pharmaceutical companies 2012
- EFPIA (2005): The pharmaceutical industry in figures
- EFPIA (2014): The pharmaceutical industry in figures
- Mestre-Ferrandiz, J och Jon Sussex och Adrian Towse (2012): The R&D cost of a new medicine, Office of Health Economics
- Nachemson-Ekwall, Sophie (2014): Fientliga bud – teorierna, maktspelet, kortsiktigheten, SNS
- Job & Magt (oktober 2011): Intervju med Frederik Paulsen, Ferring
- Nilsson, Torun (2010): När Sverige sålde Nobelindustrin, SNS
- Novo Nordisk (2014): ”Invitation til vækst+ i Danmark – talentvejen til tusindvis af nye job”
- Olshov, Anders (2013): Läkemedelsindustrin – Dansk succé och svenskt fiasko, Øresundsinstitutet
- Sandström, Anna (2012:07): Svensk Life Science industri efter AstraZenecas nedskärningar, Vinnova
- SVT Rapport, 7 juli 2013: Inslag om rapporten ”Läkemedelsindustrin – Dansk succé och svenskt fiasko”
- Årsredovisningar för de omskrivna företagen
- Tidningsartiklar
- Ekstrand, Jonas och Ingrid Heath, SVD Brännpunkt, 10 maj 2014: ”Sverige måste möta satsningar från andra länder”
- Friis, Lasse, Børsen, 17 maj 2011: ”Store fonde tager mere magt”
- Frovst, Tom och Troels Hein Bünger, Børsen, 29 oktober 2013: ”Fonde garante for den danske medicinsucces”
- Gripenberg, Pia, Dagens Nyheter, 26 maj 2014: ”Så blev Danmark bättre än Sverige på läkemedel”
- Gripenberg, Pia och Thorbjörn Spängs, Dagens Nyheter, 9 maj 2014: ”Svenska jobb försvinner när företagen köps upp”
- Hamsten, Anders och Helen Dannetun, Per Eriksson, Pam Fredman, Peter Gudmundson, Lena Gustafsson, Karin Markides, Jens Schollin och Eva Åkesson, DN Debatt, 17 maj 2014: ”Stor förlust för akademien om Astra Zeneca säljs ut”
- Nilsson, Torun, Dagens Industri, 21 augusti 2013: ”Svart på vitt om ägandets betydelse”
- Sandlund, Elisabeth, Dagen, 16 juli 2013: Så blev Sverige omkört av Danmark
- Singh Kailay, Stefan, Medwatch, 10 juli 2013: ”Sverige halser efter Danmark”
- Svansø, Vibeke L., Berlingske Business, 18 maj 2014: ”Om ti år er vi dobbelt så store”
- Svansø, Vibeke L., Berlingske Business, 22 maj 2014: ”Megafusioner ødelægger forskning”
- Törnwall, Mikael, Dagens Industri, 20 februari 2012: Läkemedelsindustrin i Uppsala
- Waluszewski, Alexandra, DN Debatt, 23 juli 2013: ”Forskning rækker inte för att skapa växande företag”
- Waluszewski, Alexandra, SVD Brännpunkt, 14 maj 2014: ”Ågarna är nyckeln till life science”
- Winblad, Bengt och Håkan Eriksson, Angel Cedazo-Minguez, Annbritt Ryman och Gunilla Johansson, Dagens Medicin, 5 mars 2014: ”Vi forskare efterlyser samhällets stöd i kampen mot demens”

ØRESUNDSINSTITUTTET

ANALYS

ØRESUNDSINSTITUTTET är ett oberoende dansk-svenskt kunskapscentrum som genom analyser, konferenser och medieverksamhet bidrar till en ökad kännedom om utvecklingen i regionen. Verksamheten drivs utan vinstintresse och med finansiering av ett närmare 100-tal medlemmar från stat, regioner, kommuner, universitet, högskolor och det privata näringslivet.

Östergatan 9 B SE-211 25 Malmö tel +46 40 30 56 30 www.oresundsinstitutet.org
